

Як випускник лісотехнічного коледжу став відомим українсько-американським вченим

В липневому випуску двотижневика "Історія+" прочитав цікавий матеріал "Чиген-іца: велич майя у камені". В ньому було посилання на українського історика Юрія Кнорозова, який по закінченні Другої світової війни привіз з однієї з берлінських бібліотек збірник рукописів народу майя та тексти іспанського єпископа, який намагався латинськими літерами записати звучання індіанських символів. Дослідник систематизував 355 ієрогліфів з розшифрованих на сьогодні 1206 знаків древньої писемності, за що увінчаний пам'ятником біля музею майя в мексиканському Мериді. Подумалось: обґрунтовано було послатись і на випускника нашого Березнівського лісотехнічного коледжу Юрія Полюховича, який ще в 11 років, будучи костопільським школярем, відкрив для себе Юрія Кнорозова і вже понад 20 років працює над розшифровками текстів майя, представивши науці і ті, які не піддавалися раніше дослідникам.

Пам'ятаю Юрія як студента бухгалтерського відділення на своїх заняттях з соціології. Спочатку я давав зауваження за відволікання посторонніми справами: він постійно вертів у руках ксерокопії з індіанськими письменами. Але потім змирився з юначою впертістю, скільки не було претензій до знання програмового матеріалу, а в характеристичні соціальних явищ і процесів він ділився оригінальними спостереженнями і судженнями. Продовжив навчання наш випускник на економічному факультеті в Тернопільській академії народного господарства, займався певний час бізнесом, очолював туристичну компанію. Проте на життєвому шляху перемогло раннє захоплення історією стародавнього царства майя.

Освітня і наукова настирливість Юрія Полюховича просто вражає. Він ще закінчив Києво-Могилянську академію, причому відразу магістратуру, оскільки бакалаврат йому зарахували за наукову працю на рівні дисертації. Потім було навчання в аспірантурі Національного університету ім. Т. Шевченка, довершенням якої став успішний захист кандидатської дисертації "Політико-династична історія держави Сайя Баакаль за матеріалами корпусу епіграфічних джерел Паленке (Лаакма)". Два роки був радником міністра освіти і науки України на безоплатній основі. А з 2019 року призначений заступником міністра, і в зв'язку з кадровими перетурбаціями у цьому році навіть тимчасово очолював освітньо-наукову галузь.

Проте головною життєвою лінією нашого поліського земляка стало те, що він утвердився в науковому світі як унікальний фахівець з унікальної культури. В свої неповні 20 років він вперше розшифрував ієрогліф майя "алай" - ось це (перед переліком речей), який був незрозумілим для інших вчених. З цього часу запрошується на різноманітні заходи вчених майяністів, що фінансуються з різних джерел, а в 21 рік вперше відвідав Мексику, в яку здійснив сотні експедицій, в тому числі в джунглях сусідніх країн. Він, зокрема, відвідав дивовижні споруди в древньоіндіанських містах Паленке, Тікаль, Накум, Тулум, Ушмаль, Корігуа, Шунапунія та інших і зроблені ним гарні кольорові знімки розміщені в Інтернеті. За фахову заглибленість Юрій Полюхович став представником України в Європейській асоціації дослідників культури майя і в науковому світі визнаний головним спеціалістом з епіграфіки в Паленке та має доступ до матеріалів розкопок древньої цивілізації за останні 100 років. Його дослідження полегшують вільне володіння англійською та іспанською мовами. За його спогадами, навіть на класичній мові чолті доводилось напряму спілкуватись з нащадками колись могутнього об'єднання древньоіндіанських держав в Центральній Америці, які сьогодні представляють близько 6 мільйонів жителів. Вчений зробив висновки, що, незважаючи на більш як тисячолітню відстань від згасання колись квітучої цивілізації (є припущення — через більш як 10-літню засуху), спадкоємці зберегли не тільки традиційний одяг, зображення

якого увічнено в кам'яних барельєфах, а й зберегли елементи мови, схожі з давніми - мама, пташка, дерево, вогонь та інші. В цьому зв'язку в мене виникає паралель з древністю нашої національної культури, якій молодші в цивілізаційному плані "брати" нав'язують штучність рідної мови і запозичення традицій.

В одному зі своїх інтерв'ю Юрій Полюхович згадував, що колеги-науковці запитували: навіщо тобі майя. Чому не вивчаєш скіфів, козацтво? Але ж наш геній Тарас Шевченко закликав не тільки свого не цуратись, а й чужому навчатись. Тим більше, це актуально зараз, коли людство охоплене загально-цивілізаційними процесами. І приємно, що наш земляк був науковим співробітником університету штату Каліфорнія та заступником редактора наукового журналу в США, працював у Національному інституті антропології та історії в Мексиці. Будучи автором понад 40 наукових публікацій, наш вчений-майяніст продовжує співпрацювати з американським проектом "База даних ієрогліфічної писемності майя". Скромно умовчуючи про кількість особисто розшифрованих ієрогліфів, особливістю яких є передача знаком складів і слів, він хоче долучитись до прочитання вцілілих решток кодексу колись квітучої заокеанської цивілізації, матеріальну культуру якої у камені не змогли знищити і прийшли завойовники-чужинці. Вона створила свою державність, виробила релігію і традиції, підійшла до математичних знань, вела календар, займалась містобудуванням, освоїла ремесла, землеробство з чергуванням полів і агрокультур, а монументальні споруди з закарбованою писемністю і досі вражають сучасників. На жаль, древня писемність залишилась тільки в камені, бо інші матеріальні носії інформації знищив вологий тропічний клімат і, не виключено, довершили пришельці-завойовники.

Я зустрівся зі своїм студентом з нагоди 50-річчя лісотехнічного коледжу три роки тому. До цієї дати була випущена багатоілюстрована 160-сторінкова книга про навчальний заклад і головний упорядник видання заступник директора Микола Федоров із задоволенням підписав з автографом книгу, в якій у розділі "Вони — наша гордість" є розповідь з фотознімком і про відомого випускника-науковця і освітянина Юрія Полюховича.

Петро ЖЕЛІНСЬКИЙ,
колишній викладач Березнівського лісового коледжу НУВГП.